

Tidiga skeden

Om nittonhundratalets byggande i hög grad präglades av arkitekten, allt ifrån synen på hemmet till hur hela samhället skulle organiseras, så har arkitektens roll i samhällsutvecklingen de senaste tjugo åren kommit att bli allt mer marginaliserad. Enligt The Farrell review, en rapport framtagen på uppdrag av den brittiska regeringen, har arkitektens inflytande på byggprocessen och byggnadens slutresultat sjunkit till femton procent. I allt högre utsträckning är det alltså andra krafter som bestämmer hur staden omkring oss blir till och hur vi bor, studerar och arbetar. Med tanke på den omfattande kritik som med början i sextioalet sedan kom att växa sig allt starkare är arkitektens minskade inflytande något som många säkert glädjer sig åt. Men de stora frågorna kvarstår, våra byggda miljöer formar oss, som individer och som samhälle och det är fortfarande långt till de ideal som exempelvis designmetodikens förespråkade där planering för andra eller på andras vägnar inte längre är nödvändig. Vilka är det då som styr hur våra byggda miljöer blir till? En del svar kan vi få genom att titta närmare på pågående och planerade projekt. I Stockholm har exempelvis Eklund Stockholm New York på kort tid etablerat sig som Sveriges första lyxmäkleri. Enligt företagets hemsida kommer över 1000 nyproducerade lägenheter lanseras i Stockholm inom de närmaste två åren. Affärsidén bygger på att etablera ett tidigt samarbete med byggherren för att se till "...att ljus och utsikt i varje lägenhet maximeras samt planerar den perfekta balansen mellan bostadsyta, antal rum, walk-in closets och badrum för att minimera risk och maximera boendekvalitet, serviceutbud och försäljningsvärde. Vi jobbar med de bästa arkitekterna, de vassaste inredarna och förändrar stadsbilden så att den passar dig." Liknande uttryck och ambitioner återkommer även i många stadsutvecklingsprojekt, på Helsingborgs stads nystartade webbplats "Helsingborg.com - lite busigare, mycket skönare" kan man läsa om kommunens arbete med att omvandla den gamla oceanhamnen till en ny stadsdel, "...en framtida arkipelag där attraktiva,

vattennära bostäder och kontor är grunden för en spännande, attraktiv och hållbar plats – en magnet för kreativitet och kompetens. Det är här det ytliga, intellektuella och kreativa Helsingborg möts.” Spelar det någon roll att en stads folkvalda anlitar reklambyråer för att aktivt arbeta med att lansera stadsbyggnadsprojekt och använda skattepengar avsedda till medborgarinformation för att bygga varumärkesstrategier? Det är klart att när stadens offentliga rum inte i första hand är till för att brukas av medborgare utan för att attrahera företag, när bostaden inte längre är att förstå som något man använder utan som en vara, då är det inte konstigt att arkitekter alltmer fasas ut. Form follows money.

Tor Lindstrand

Form Nr. 3 2015